

Begroting 2022 algemene beschouwingen Algemeen Belang Vlieland

Sinds de komst van een nieuwe Gemeentesecretaris in 2020 en Burgemeester in 2021 is een nieuwe bestuurscultuur merkbaar. Een bestuurscultuur, nodig om te kunnen omgaan met nieuwe taken in het kader van de decentrale overheid. Landelijke issues zoals gerelateerd aan de WMO, inburgering, asielopvang, energietransitie en het toepassen van Europese regels daar ontkomt ook Vlieland niet aan.

De VNG heeft meerdere publicaties rond financiële risico's beschikbaar gesteld.

Ook risico's welke aanvankelijk buiten de financiële risico's vallen, kunnen uiteindelijk uitdraaien op een financieel risico voor onze Gemeente, denk aan personele zaken of aansprakelijkheid.

Bij Raadsvoorstellen wordt de paragraaf Risico's/Kanttekeningen steeds vollediger ingevuld; een noodzaak voor de raad om de risico's van een voorstel op waarde te schatten.

Een risico in onze Gemeente is dat uitvoerende taken zijn neergelegd bij Stichtingen en Verenigingen, de zgn. Rechtspersonen. De Transparantie wordt pas duidelijk wanneer er wordt aangeklopt voor extra steun. Het verheugt ons dat bij de recente steunaanvraag van een Vereniging onze Raad unaniem een amendement heeft ondersteund om de steunverlening beheersbaar te maken.

Het overzicht *De Begroting in een oogopslag*, behorend tot de begroting 2022 geeft snel percentages en kengetallen weer; een verbetering in de presentatie.

Kengetallen zoals door de centrale overheid en via de VNG zijn gepubliceerd zijn meegenomen in deze begroting. De EMU norm wordt door onze gemeente overschreden en dit heeft te maken met o.a. de investeringen in de Boswijk; spannende tijden !

Programma 0: Algemeen Bestuur

Zoals vermeld in dit Programma is het samenwerkingsverband van de Waddeneilanden en andere organisaties welke de integriteit van het UNESCO Waddengebied bewaken van groot belang voor de leefbaarheid op de Waddeneilanden en dus voor Vlieland. Het belang van het samenwerkingsverband: *Gemeenschappelijke regeling de Waddeneilanden* is voor het zelfstandig voortbestaan van onze kleine gemeente zeer belangrijk. Sinds de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (januari 2015) is dit samenwerkingsverband een zgn. College regeling. Als lid van gemeente raad stelt het ABV vast dat mededelingen rond de vorming van deze organisatie slechts zeer spaarzaam worden verstrekt in de raadsvergadering onder agendapunt 3 A. De meeste organisatorische vorderingen worden vernomen via perspublicaties. Het rapport van Twijnstra Gudde uit 2019 gaf aan dat de Waddensamenwerking werd en wordt ervaren als een *Ver van mijn Bed show*, terwijl het essentieel is voor ons zelfstandig voortbestaan. De effectiviteit van de in 2020 opgerichte Waddenautoriteit is op dit moment nog onduidelijk: de grootste bijdrage is aan het professionele netwerk LinkedIn, wat dit betekenen gaat voor onze samenleving is op dit moment niet duidelijk. De transparantie van overheidsorganisaties met "De Wadden" in de doelstelling is op dit moment net zo troebel als het Waddenwater zelf. De enige organisatie met een heldere visie op de Wadden is de landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, soms verfoeid door Vlielanders, maar zonder dat hier veel ruchtbaarheid aan is gegeven is het Wadden en Zeegebied rondom Vlieland nog niet veranderd in een energie-industrieterrein zoals delen van de Noordzee, IJsselmeer en veel landelijke gebieden.

Programma 1: Openbare orde en veiligheid

De afgelopen zomer werd soms gekenmerkt door overlast veroorzaakt door jeugd die bij gebrek aan andere ontmoetingsplaatsen, zoals de alom bekende disco en cafés alternatieven zocht.

Overlast in de vorm van nachtelijk lawaai en afval met glas scherven werden genoemd als klachten. Achtergelaten flesjes, glas en verpakkingen in het bos-en duingebied en strand met veel lawaai dat was gehoord in de woon omgeving waren het resultaat. Sommige bewoners hadden een onveilig gevoel als gevolg van gebonk op deuren enz. Ook is gebleken dat jeugdige bezoekers aan de Camping Stortemelk de toegang werd ontzegd waarna ze andere ontmoetingslocaties zochten en vonden. Het exporteren van dit soort overlast vanaf de camping naar de Vlielandse woonomgeving middels een hang-out bij de Sporthal Flidunen wordt als oplossing geen oplossing ervaren. Een bezwaarschriften commissie heeft de klachten van omwonenden opgenomen en advies uitgebracht of deze hang-out verplaatst moet worden. Het Iepen Mienskipsfûns is door ons schriftelijk gevraagd of dit door hen gesubsidieerde project getoetst is op draagvlak. Hierop nog geen antwoord ontvangen. Samenwerking binnen de eilander gemeenschap tussen alle belanghebbende partijen is de sleutel naar een goede aanpak. Gecoördineerde aanpak van andere zaken zoals fout Parkeren vereist frequentere controles dan af en toe het bezoek van BOA's. Handhaving van de Drank -en Horeca wet krijgt voldoende aandacht. De beperkingen van verkoop van alcohol en tabak aan minderjarigen heeft effect gehad op het gebruik van deze genotsmiddelen door de jeugd. Het wordt tijd om het gebruik van andere genotsmiddelen zoals diverse vormen van drugs zichtbaar te maken via rioolwater bemonstering en hiermee een beleid te formuleren, zoals een duidelijk en zerotolerance beleid aangaande de verspreiding, handel en gebruik van drugs op Vlieland. Feestjes en bijeenkomsten in de openbare ruimte mogen alleen gehouden worden onder een vergunningstelsel met duidelijke verantwoordelijken. De Recreatieve druk op bewoners en natuur van Vlieland dient te worden heroverwogen.

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat.

3 dagelijkse veerdiensten van en naar Vlieland, in alle seizoenen aangevuld met sneldiensten is een goede zaak. Het ABV is van mening dat bij de volgende aanbestedingsronde van de Veerdienst er nauwkeurig gekeken moet worden naar de Internationale technische en veiligheid eisen voor zeegaande passagiers ferry's.

Deze eisen dienen te worden opgenomen in het Pakket Van Eisen aan de Veerdiensten, dit ten gunste van de passagiers verwachtingen ten aanzien van veiligheid en rechtspositie.

U vaart met een veerboot welke onder de binnenvaart richtlijnen valt, op zee.

Ons is ook opgevallen dat het recht van erfpacht van de veerboot terminal door de overheid is uitgegeven tot 2041, terwijl de aanbesteding van de veerdienst in 2029 gegund moet zijn voor de volgende 15 jaar.

Het auto luwe karakter van Vlieland staat onder druk en wordt door bezoekers niet als autoluwe ervaren. Hier is strakke regie nodig vanuit ons bestuur. Parkeren, ook aangehaald in Programma 1, kan worden gekenmerkt als "éénmalig 50 Euro voor een ontheffing is voordeliger dan een paar dagen parkeren in Harlingen". Er is een flink parkeerprobleem welke integraal met een studie rond de verkeersveiligheid moet worden aangepakt. Kleinere en passende bussen van Arriva is wenselijk: een lege bus met een ledig gewicht van 14 Ton is slecht voor de verkeersveiligheid en de wegen en niet uit te leggen. Met de aanpak van de fietsen (stalling) problematiek rond de veerboot terminal is na een aanwijzingsbesluit in 2021 begonnen. De eerste resultaten zijn absoluut niet zichtbaar: hoe verder hiermee ? Fietsenverhuur vindt plaats onder het bord verboden fietsen te parkeren, de uitstraling van het Veerplein was chaotisch waarbij Willem de Vlaming zich diep zou schamen. Handhaving wordt in 2022 opgepakt: helderheid rond de manier van handhaving is noodzaak.

Onderhoud van wegen en fietspaden: de schelpenverharding is drastisch toe aan blijvende vervanging en verbreding. Samenwerking met Staatsbosbeheer is nodig en het bezoek aan Ameland heeft een goede indruk achtergelaten rond de aanpak van de fietspaden.

Programma 3: Economische zaken

Deze paragraaf geeft aan dat het toerisme in zijn vele vormen de exclusieve aanjager is van de Vlielandse economie en samenleving. Dit werd pijnlijk duidelijk bij het begin van de Corona crisis in Maart 2020. Het verheugt het ABV dat mensen met een beroep in de Maritieme sector de mono economie doorbreken. Het baart ons zorgen dat er dure problemen zijn met de duurzaamheid van damwanden in de jachthaven. Wij zijn benieuwd naar het expertise onderzoek met uitvoering daarvan. Het economische belang van de haven is groot. De verbouw en verbetering van de Noordwester staat al langere tijd op de verlanglijst. Buiten de vraag of deze gemeentelijke gebouwen aan Dorpsstraat 150-152 niet moeten worden afgestoten wegens het ontbreken van energie label C, komt de vraag hoe dit gefinancierd moet worden gezien onze liquiditeit. Niets hierover stond vermeld in de kadernota 2022. Belanghebbende partners van de Gemeente kunnen worden gevraagd met hun ideeën rond deze gebouwen te komen, waarbij alle opties dienen te worden bekeken.

Programma 4: Onderwijs

Na een paar roerige jaren is het onderwijs, onder leiding van de directies onderbouw en bovenbouw in rustiger vaarwater gekomen. De Vereniging Openbaar Onderwijs Vlieland geeft goede sturing aan de samenwerking met scholen op Terschelling en aan de wal in Friesland. Een compliment is hier op zijn plaats. Blijft echter dat toch nog veel eilander ouders ervoor kiezen hun kind naar de wal te sturen voor passend onderwijs: een bedreiging voor de continuïteit van onze scholen. Wij willen graag het onderwijs op Vlieland behouden en verder verbeteren waar ten gunste van de kwaliteit meer leerlingen nodig zijn.

Programma 5: Cultuur en recreatie

Dit programma geeft aan dat er veel geld wordt besteed aan het in stand houden en upgraden van voorzieningen. Op een totaal van inkomsten uit toeristenbelasting van € 1.737.000 wordt € -697.418 uitgegeven aan diverse voorzieningen. De verhogingen van de toeristenbelasting zijn nu tijdelijk gestopt, maar de Raad dient zich af te vragen of de verhoogde tarieven op termijn niet remmend gaan werken op de recreatieve bezetting van onze eiland en toekomstige gasten niet worden ontmoedigd. Verhoging en optimalisering van de inning kan niet eeuwig doorgaan.

Programma 6: Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Het overdragen van WMO-Zorg naar de Gemeenten produceert veel rapporten, bestuurlijk overleg en vraagtekens. Feit is dat door de kleinschalige overzichtelijkheid de diversen vormen van zorgverlening op Vlieland naar tevredenheid functioneren. Blijft, dat ook binnen onze kleine gemeenschap toch vormen van eenzaamheid plaatsvinden en aandacht nodig heeft. De uitvoering van de tandheelkundige zorg is op dit moment nog onduidelijk voor het ABV. Het ABV ziet een mooi van het landelijk WMO beleid overgenomen stuk in deze begroting, maar we zien dit in de uitvoering niet terug op Vlieland.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Een CO-2 vrij Vlieland klonk en klinkt goed maar vereist meer dan zonnepanelen en/of geothermie. Zolang het eiland door een kabel wordt gevoed vanuit het elektriciteitsnet aan de wal en incidenteel datzelfde net terug voedt is dit een utopie. Vlieland klimaatneutraal in 2020 is niet gelukt. Ook elders lukt dit niet; er wordt wereldwijd meer steenkool dan ooit gebruikt voor de elektriciteitsvoorziening. Het project Duinwijck gasvrij heeft andermaal vertraging opgelopen waardoor het behalen van de doelstelling waarschijnlijk wordt doorgeschoven naar 2022 of later, en dat terwijl het warmtenet al aanwezig was. Als warmtebron voor het verwarmen van andere delen van het dorp is samenwerking met het Wetterskip noodzakelijk: bijvoorbeeld rioolwater is nu eenmaal warmer dan zeewater als bron. Warmteopslag in het zwembad is eerder genoemd, maar blijft actueel. Een zorgelijke ontwikkeling is het verlies aan groene energie door de "Cosinus Phi" batterij naast het schakelstation aan de Postweg, puur om de balans terug te brengen tussen ongecontroleerde productie van zonne-energie en verbruik. Door te voelen aan uw oververhittende opladers en transformatoren op een zonnige dag geeft aan hoe erg het is. Nu koopt de energiegebruiker 3,5 Kilowattuur om netto 2 Kilowattuur te gebruiken. Nogmaals het Wetterskip: de ophoping van slib nabij het loospunt van de riool overstort in de Vliesloot kan het gevolg zijn van onvoldoende zuiveringscapaciteit, terwijl even verderop verder op een blauwe vlag wappert. De bemonstering resultaten van het overstort water van de zuivering is informatie wat al enige jaren niet meer vanzelfsprekend met onze Gemeente wordt gedeeld.

Programma 8: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Het opwaarderen van overheidsgebouwen naar minimaal energielabel C zal betekenen dat het eigendom van deze gebouwen heroverwogen moet worden. Gebouwen zoals het huidige Gemeentehuis, Dorpstraat 150-152, sportcentrum en andere gemeentelijke gebouwen zullen energie label C moeten hebben. Afstoten van deze gebouwen naar private partijen zoals WoonFriesland zou een oplossing kunnen zijn. Het verplaatsen van ondersteunende functies naar het samenwerkingsverband De Waddeneilanden geeft ruimte voor een kleiner en energie vriendelijker gemeentelijk onderdak. Het ABV vraagt zich af, gezien de liquiditeit van onze Gemeente hoe dit gefinancierd moet worden.

De opmerking: *Geen bebouwing en bewoning zonder de vereiste vergunningen kan breder worden toegepast.* Een vergunningenstelsel voor personeelswoningen is noodzakelijk, al is het alleen al voor overlast, ergernis en de volksgezondheid. Meer dan een normale gezinsgrootte aan arbeidsmigranten in een woning is risicovol voor de bewoners en de gemeente. Een keurmerk voor wonen voor arbeidsmigranten bestaat reeds om de vergunningverlening te ondersteunen. Woonfuncties voor personeel: in plaats daarvan gebruiken als recreatief verblijf is ongewenst en dient ook te worden aangepakt. Het aantal woningen (ook sociale huur) met zgn. spookbewoners is niet uit te leggen. Het opkopen van woningen door bedrijven voor personeelshuisvesting moet gestopt worden. Voor andere woningverkoop is zelfbewoningsplicht door de nieuwe eigenaar een middel om leegstand te stoppen en voorkomen.

Programma 9: Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De bruto schuldquote van 310 % van onze Gemeente baart ons grote zorgen. Alles op alles zetten om als Gemeente zelf een recreatiebedrijf te voeren, past niet binnen de wettelijke taken van een Gemeente in deze tijd van omschakeling naar de eisen van de decentrale overheid. Ieder risico in dezen is naar onze mening onverantwoord en onjuist naar de marktpartijen, werkzaam in dezelfde sectoren als de ondersteunde bedrijven.

Paragrafen

Paragraaf 1: lokale heffingen

Aanpassen van tarieven tot ze kostendekkend zijn, uitsluitend voor het doel, is noodzakelijk.

Paragraaf 2: Weerstandvermogen en risico beheersing

Een schuldquote van 310 %, gecorrigeerd naar netto 248 % met bijbehorende solvabiliteitsratio geeft aan dat er geen investeringsruimte meer is. Gelijktijdig zijn tegenvallers altijd mogelijk.

We weten hoe dit is gekomen: de voltallige raad heeft gekozen voor: *een leven lang wonen op Vlieland* door het project Boswijk, in 2021 gevolgd door een ongeplande lening aan SRV waar het ABV niet mee akkoord ging. Stichtingen en Verenigingen zullen vanaf nu andere bronnen van financiering moeten vinden in geval van tekorten of ambitieuze plannen. Terecht wordt gesteld dat bij subsidies aan rechtspersonen de vraag wordt gesteld of alle huidige verstrekte subsidies in stand gehouden kunnen worden, gezien de liquiditeit van de Gemeente.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaal goederen

Deze paragraaf geeft weer wat ook in andere secties van deze beschouwingen is gesteld: het verplichten tot upgraden van overheidsgebouwen tot minimaal energie label C, geeft aan dat er een herziening van het eigendom van gemeentelijke gebouwen noodzakelijk is.

Paragraaf 4: financiering

Het staatje van doorgeleende bedragen geeft weer welke bedragen zijn uitgezet als leningen aan diverse organisaties op ons eiland.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Geen op of aanmerkingen.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

In de lijst van de aan de Gemeente Vlieland verbonden partijen zijn duidelijk doelstellingen, lasten, baten en portefeuille houders beschreven.

Verdere organisaties en bedrijven die grote invloed hebben op het functioneren van onze samenleving zien wij ook graag benoemd:

1. De Veerdienst, uitgevoerd door Rederij Doeksen/ Terschellinger Stoomboot Maatschappij.
2. Continuon- Liander- Quirion, de beheerder van de elektriciteit netwerken en stroomkabel door de Waddenzee met aanlandingsstation aan de Postweg.
3. Het gasbedrijf/ Gasunie met leiding door de Waddenzee sinds de jaren '80 en aanlanding aan de Postweg.
4. Vitens, de waterleiding maatschappij.
5. Wetterskip Fryslan, verantwoordelijk voor het zuiveren van riool water.
6. Staatsbosbeheer, eigenaar van alle gronden buiten het dorp en met de Provincie Fryslân verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natura 2000 maatregelen.
7. Rijkswaterstaat, deels verantwoordelijk voor de zeeweringen en de aanmeer faciliteiten bij de veerдам en werkhaven.
8. Defensie, verantwoordelijk voor het oefenterrein De Vliehors.
9. Stichting Kwadrant Groep met de thuiszorg organisatie Palet.
10. Duinwijken Warmte BV, de organisatie die levering van warmte aan de woningen Duinwijken overneemt van de NUON-warmte.

11. Woon Friesland, de verhuurder van (sociale) huurwoningen sinds de overdracht vanuit de Gemeente 10 jaar geleden.
12. Stichting de Noordwester stond ook niet genoemd als verbonden partij.

Er zijn vast nog wel meer organisaties welke voor de Vlielandersamenleving van invloed zijn.

Een kleine studie via de App van de Kamer van Koophandel geeft aan dat er meerdere rechtspersonen geregistreerd zijn met de Postcode van Vlieland als adres.

Dit aantal Stichtingen en Verenigingen zit rond de 80 en dat op zo'n kleine bevolking. Er zijn geregistreerde bestuursleden van lokaal actieve organisaties die jaren geleden naar elders zijn verhuisd en al die tijd geen bemoeienis meer hebben met de organisatie. (spookbestuursleden) Dit zal moeten veranderen als gevolg van de nieuwe wet WTBR

Paragraaf 7: Grondbeleid:

Alle grond buiten het dorp is eigendom van de Staat, beheerd door Staats Bos Beheer (SBB) , Rijkswaterstaat en Defensie.

Dit maakt dat dorps uitbereiding voor o.a. woningbouw een gecompliceerd proces is. De Natura 2000 status van de meeste gebieden zorgt voor een extra barrière. Met interesse volgen wij dan ook de ontwikkeling van de Korenmolen welke in het Natura 2000 gebied geplaatst moet worden en hebben wij het proces gevolgd van de overdracht van reeds aangewezen Natura 2000 gebied ten gunste van de bouw van de Boshuisjes. Conclusie: als je maar betaalt kan er veel: een erfpacht van 73600 op jaarbasis voor deze strook grond heeft geholpen om de aangewezen Natura 2000 status voor de strook grond langs de Kampweg op te heffen.

Hoewel er altijd vragen en opmerkingen overblijven, ziet bijgaande begroting er professioneel uit en verdient een compliment aan het College en Gemeentelijke ambtenaren.
